

GÜNEYDOĞU AVRUPADA BÖLGESEL İŞBİRLİĞİ SONRAKİ İSTİKRAR PAKTI DÖNEMİ

GİRİŞ

Bu yazı, Güneydoğu Avrupa İstikrar Pakti'ndan Bölgesel İşbirliği Konseyi'ne (BİK) geçişteki politik ve yapısal değişikliklerin genel bir bakışını vermeyi amaçlar. İstikrar Pakti birçok yönden uluslararası toplum tarafından yönetilirken, Bölgesel İşbirliği Konseyi'nin amacı ise girişimlerin 'bölgesel mülkiyeti'ni ve BİK çatısı altında kurulmuş bir iş gücü yaratmaktır. Bu yazıda, BİK'nin çalışmasına genel bir bakış sunarken, önceliklerinden biri olan güvenlik işbirliği odağıyla, bölgesel işbirliğinin ilk yıldaki başarıları üzerine düşünülmektedir.

1. Geçmiş Bakış: Uluslararası Rehberlik Altında Güneydoğu Avrupa Pakti – Bölgesel İşbirliği(1)

Almanya Köln'de 1999 yılında lanse edilen Güneydoğu Avrupa İstikrar Pakti barış, demokrasi, insan hakları ve ekonomik büyümeyi geliştirmek için bölgedeki ülkeleri güçlendirmeyi amaçlamıştır. Avrupalı ve Avrupa-Atlantik yapılarla yakın ilişkiler ve bölgesel işbirliği için bir çatı sağlayarak, uluslararası toplumun ilk kapsamlı çatışmayı önleme stratejisidir.

Bölgesel işbirliği için çok çeşitli yenilikler Güneydoğu Avrupa İstikrar Pakti'ndan önce gelmiştir. Bunların arasında Orta Avrupa Girişimi (CEI, 1989); Dostluk Konferansı; Royaumont Süreci (RP, 1995); Güneydoğu Avrupa İşbirliği Girişimi (SECI, 1995); Avrupa Bölgesel Yaklaşımı (RA-EU, 1996); Güneydoğu Avrupa'da İstikrar, Güvenlik ve İşbirliği (CSEE, 1996) ve Güneydoğu Avrupa İşbirliği Süreci (SEECF, 1996) bulunmaktadır. Bölgenin beş askeri çatışmayı incelemesi gerektiği gerçeğinden hareket ederek, Güneydoğu Avrupa'daki bölgesel işbirliği için olan bu önceki girişimlerin yetersiz olduğu görülmüştür. Güneydoğu Avrupa İşbirliği Girişimi ve Avrupa Bölgesel Yaklaşımı önceki Yugoslav ülkelerin eski Yugoslav bağlarının canlanması olarak gördükleri her girişimi reddetmeleriyle olan zorluklarla karşılaşmışlardır. (2)

(1)Tüm bilgiler, aksi belirtilmedikçe İstikrar Paktı resmi web sitesinden alıntıdır. www.stabilitypact.org a bakınız.

(2)Uvalic,M. “Avrupa Birliği’nin Bölgesel İşbirliği ve Genişleme; Dersler Öğrenildi Mi?” Uluslararası Siyasal Bilimler Dergisi,Vol.23,No.3 319-333. (2002):325

Üstteki adı geçen tüm girişimler daha sonra İstikrar Paktı’yla birlikte çalışmaya gelmişlerdir. Güneydoğu Avrupa İşbirliği Süreci alt-bölgesel güvenlik işbirliğini güçlendirmek için 1996 oluştu. Odak noktası terörizmle mücadelede, organize suçlar ve yasadışı uyuşturucuda ve silah kaçakçılığında işbirliği üzerine olduğu kadar, sınır ötesi işbirliğinde ve adalet ve içişlerinde işbirliğinde de yatar. Güneydoğu Avrupa İşbirliği Süreci, Bölgesel İşbirliği Konseyi’yle çalışmada önemli bir rol oynar; aşağıda bunu detaylandıracağız.

Kosova Savaşı ve NATO müdahalesi koordinasyon için bir katalizör ve uluslararası liderlik altındaki bölgede önleyici bir faaliyet olmuştur. Kosova’daki bombalamanın ardından bir haftadan kısa bir süre içinde Almanya’nın dışişleri bakanı, Joschka Fischer(3), Güneydoğu Avrupa İstikrar Paktı fikrini ortaya attı. (4) Birkaç ay sonra, 10 Haziran 1999’da, bir Avrupa Birliği girişiminde, Güneydoğu Avrupa ülkelerinde barışı ve demokrasiyi güçlendirmek için 40’den fazla ülkede ve örgütte – AB Üyesi Devletler ve AB Komisyonu, Amerika Birleşik Devletleri, Birleşmiş Milletler, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı, Avrupa Konseyi, NATO, Dünya Bankası, Avrupa Yatırım Bankası, Güneydoğu Avrupa İşbirliği Girişimi ve elbette bölgedeki ülkeler arasında – kurucu belge yapıldı. (5) Kararlılık paktının hedefi bir yandan bölgedeki ülkeler arasındaki işbirliği için bir platform sağlamak iken, bir yandan da bölgedeki uluslararası toplumun çabasını kolaylaştırmaktır. Böyle yaparak İstikrar Paktı’nın ana ve önde gelen amacına hizmet edilecektir. (6)

(3) AB Dönem Başkanlığı, Almanya'nın elindeydi.

(4) İstikrar Paketi fikri yeni değildi; Fransa, merkez olarak seçilmişti; ve Doğu Avrupa'da 1994 (Balladur Paketi) ve Bosna-Hersek için 1998 (Védrine); Alman önerisi ile yeni yeni Güneydoğu Avrupa ülkeleri için Avrupa-Atlantik yapıları üyelik umudu oldu. Friis, L. & Murphy, A. "Turbo şarjlı müzakereler": AB ve Güney Doğu Avrupa için İstikrar Paketi" Avrupa Kamu Politikası Dergisi, Vol. 7 No. 5, Özel Sayı. 767-786. (2000): 769.

(5) Aşağıdaki ülkeler ve kuruluşlar İstikrar Paketine üyediler: Arnavutluk, Bosna-Hersek, Bulgaristan, Kanada, Hırvatistan, AB üyesi ülkeler, Makedonya, Macaristan, Romanya, Rusya Federasyonu, Slovenya, Türkiye, ABD, Japonya; Karadeniz Ekonomik İşbirliği, Orta Avrupa Girişimi, Avrupa Konseyi, Avrupa Komisyonu, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası, Avrupa Yatırım Bankası, Uluslararası Para Fonu, NATO, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü, OSCE Ofis Başkanı, Royaumont süreci temsilcileri, Güneydoğu Avrupa İşbirliği Girişimi, Güney Doğu Avrupa İşbirliği Süreci, Birleşmiş Milletler, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komisyonu, Batı Avrupa Birliği, Dünya Bankası.

(6) Avrupa Ajansı Friis, L. & Murphy, A. "Turbo şarjlı müzakerelerin": AB ve Güney Doğu Avrupa için İstikrar Paketi" Avrupa Kamu Politikası Dergisi, Vol. 7 No 5, Özel Sayı. 767-786 (2000): 769.

Kararlılık Paketi dünya çapındaki uluslararası kriz yönetiminden edinilen deneyimlere ve derslere dayanmakta olup üç ana sektör üzerine inşa edilmiştir: Güvenli ortam oluşumu, sürdürülebilir demokratik sistemlerin teşviki, ekonomik ve sosyal refahın artışı. Pakt Özel Koordinatör Erhard Busek ve onun Brüksel'deki ofisi tarafından desteklendi. Bir hususiyet de Güneydoğu Avrupa ülkelerinin temsilcilerinin bölgenin geleceği ve önceliklerini belirleme üzerine önerilerdeki uluslararası örgütler ve finansal kurumların eşit olduğu bölgesel ve çalışma masalarıydı.

Yukarıda bahsedildiği gibi, kurucu belge aynı zamanda bölgedeki tüm ülkelerin, AB'nin tam üyeliğini de içeren, Avrupa-Atlantik bütünleşmesini vaat etmiştir. Bu bağlamda, AB Brüksel'le şimdiye kadar akdi ilişkisi olmayan bölge ülkeleriyle İstikrar ve Ortaklık Anlaşmaları düzenledi. Makedonya ülkelerden biriydi. İstikrar ve Ortaklık Anlaşmaları, AB-Batı Balkanlar ilişkilerinin ana çerçevesi olmayı sürdüren, İstikrar ve Ortaklık Süreci'nin en önemli belgeleriydi. İnternet sitesinde, İstikrar Paketi, Avrupa perspektifinin bölgesel birliktelik ve reformla uğraşan ilgili ülkeler için ana motive edici ve Pakt'ın başarısı için çok önemli bir araç olduğunu belirtti. Makedonyalı bir resmi görevli bunu daha net bir şekilde öne sürdü: "Eğer İstikrar Paketi bir üyelik perspektifi içermeseydi, kendi içinde hiçbir değeri olmazdı". (7) Başlangıçta, Pakt donör faaliyetleri koordine etmede ve kalkınma için fon oluşturmada iyi kötü bir platformdu. Yıllar geçtikçe, bölgenin geleceğine yönelik ortak stratejiler şekillendirmek için bölgesel ve uluslararası aktörleri bir araya getiren bir forum evresine geçti. Bu, bölgesel ülkelerin İstikrar Paketi için bölgesel işbirliği programlarına katılımına ikna olmalarının geniş uluslararası desteğinden dolayıdır.

(7) Friis, L. & Murphy, A. "AB ve Orta ve Doğu Avrupa, yönetim ve sınırları". Ortak Piyasa Araştırmaları Dergisi, Vol. 32 No: 2. (1999): 211-234.

2 İstikrar Pakti'ndan Bölgesel İşbirliği Konseyi'ne(8)

Bölgesel İşbirliği Konseyi (BİK) bölgenin kendisi tarafından belirlenen öncelikler etrafında tasarlanılmıştır ve resmi olarak Şubat 27, 2008 tarihinde Sofya'da faaliyete geçirilmiştir. Güneydoğu Avrupa ülkeleri, donör ülkeler ve Avrupa Komisyonu gibi diğer uluslararası aktörler Güneydoğu Avrupa İstikrar Pakti'nin takip edeceği adımların yeni tasarısı için tam bağlılık ve desteklerini ifade etmişlerdir.

Konseyin en önemli hedefi bölgesel mülkiyet ilkesi altında Güneydoğu Avrupa'daki bölgesel işbirliğini desteklemek, bölgesel proje uygulamalarına önderlik etmek, bölgedeki her bir ülkeye yarar sağlamaktır. Bölgesel İşbirliği Konseyi'nin genel sekreteri, Hido Biscevic, bölgesel ve çift taraflı işbirliğinde profesyonel deneyimli resmi Hırvat diplomat, BİK'nin Güneydoğu Avrupa'nın modern tarihindeki çok taraflı ve çok yönlü işbirliğinin ilk bölgesel tabanda girişimini biçimlendirdiğine işaret eder. (9) İstikrar Pakti'nin hafif karakteristiğinin aksine, BİK kendi kendine yeterli bir yapıya sahiptir. (10) Birleşmiş Milletler, Dünya Bankası ve Avrupa Birliği gibi uluslararası örgütler tasarının eşit üyeleri olarak hareket ederken, bölge ülkeleri örgütün önderliğini kendileri alırlar. BİK ayrıca bölgenin Avrupa ve Avrupa-Atlantik bütünleşmesini artırmak için tasarlanılmıştır. İstikrar Pakti'na benzer şekilde AB'nin İstikrar ve Ortaklık Süreci'yle uyumlu olarak işler. Bölge ülkelerinin Kuzey Atlantik Anlaşması Örgütü'ne (NATO) katılımı ikinci önemli seriyi biçimlendirir. (11)

(8) Tüm bilgiler, aksi belirtilmedikçe, Bölgesel İşbirliği Konseyi'nin resmi web sitesinden alıntıdır. www.rcc.int bakınız.

(9) Bölge. "Hido Bisceviç, Genel Sekreter, Bölgesel İşbirliği Konseyi: Güneydoğu Avrupa geleceğe daha sağlam bakıyor. " (2007). <http://www.investmentcompact.org/dataoecd/19/1739956860.pdf> (Eylül 2009'da erişilmiştir): 3."İbidem

(10) İbidem

(11) Trauner, F. " Batı Balkanlar'ın Avrupalılaşması: Avrupa Birliği'nin adalet ve içişlerine etkisinin yapışökümü. Sayfa, AB Siyaseti üzerine ECPR Dördüncü Pan-Avrupa Konferansı'na sunuldu. Riga, 25-27 Eylül. (2008): 18

2.1 BİK'nin Yapısı

Bölgesel İşbirliği Konseyi, BİK üyelerinden olduğu kadar BİK Sekreterliği, BİK Genel Sekreteri, BİK Kurulu'ndan oluşur.

BİK Sekreterliği Bosna Hersek, Saray Bosna'da bulunmaktadır ve ilk genel sekreter olan Hido Biscevic'le Brüksel'de bir irtibat ofisi vardır. Sekreterlik Genel Sekreter'e BİK Yıllık Toplantısı'na ve BİK Genel Kurulu'na örgütsel ve analitik destek sağlar. Saray Bosna'daki makam ve idari örgüt Güneydoğu Avrupa İşbirliği Süreci ile paylaşılır ve Güneydoğu Avrupa içindeki bölgesel işbirliği aktiviteleri için koordinasyon yapısı oluşturur.

BİK Kurulu bütçeye ve AB üçlü grubu (AB Başkanlığı, Avrupa Komisyonu ve Avrupa Konseyi Sekreterliği) olarak adlandırılan gruba katkıda bulunan BİK üyelerinden oluşup faaliyet rehberliği sağlar ve örgütü denetler. Kurul, Genel Sekreter'in yıllık raporunu almaktan sorumlu olup yıllık stratejik çalışma programına karar verir. Kırk beş ülke, örgüt ve finansal kurum BİK'nin üyeleridirler. Bunlar Güneydoğu Avrupa İşbirliği Süreci'ne katılan ülkeler, çoğu Avrupa ülkesi olan bir grup donör ülke, Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi, NATO, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı, Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü, Dünya Bankası ve aralarında UNDP, UNECE ve UNHCR gibi kurumların olduğu birkaç BM kurumlarını içerir. Ülkeler ya da örgütlerin üyelik ricaları varolan üyelerin rızasını gerektirir.

BİK'nin yıllık kurul toplantısı Güneydoğu Avrupa İşbirliği Süreci Zirvesi'yle bağlantılıdır ve Genel Sekreter ve zirvenin başkanıyla yönetilir. **(12)** Yıllık kurul toplantıları bölgesel işbirliği sürecinin stratejik koordinasyon ve gelişimini kararlaştırır. BİK'nin kararları oybirliğine dayanır.

2.2 BİK'nin Öncelikleri

Genel olarak, çalışma alanında altı öncelik belirlenmiştir: Ekonomik ve sosyal gelişme, enerji ve altyapı, adalet ve içişleri, güvenlik işbirliği, insan kaynakları oluşturma ve parlamenter işbirliği.

(12) 2008/2009 yılında bu Moldova oldu. SEECP Geçerli Başkanı Türkiye'dir.

Öncelikli alanlarını desteklemek için uzman bir ekip planlaması yaratılıp bu alanlarındaki BİK programlarına ve projelerine uygulanmaktadır. Uzman ekip uluslararası donörler için proje fikirleri hazırlar ve proje tekliflerini partner örgütlerle geliştirir. Ek olarak, BİK uzmanları tüm bölgedeki gazeteciler ve politikacılara konferanslar vererek ve onları bilgilendirerek BİK Sekreterliği'nin iletişim stratejisini uyguladılar.

2.2.1 Ekonomik ve Sosyal Kalkınma

BİK Güneydoğu Avrupa'da barışın ve istikrarın yapı taşı olarak elverişli market ekonomilerinin, uygun sosyal sistemlerin ve politikaların gelişimini destekler.

BİK koordine etmede, olanak sağlamada aktif bir rol oynar ve yatırım olanakları, küçük ve orta girişimlerin gelişimi, ticaret serbestisini hedefleyen bölgesel ekonomik girişimlere politik destek sağlar. Avrupa'nın diğer bölgelerinin aksine, Güneydoğu Avrupa 1990'larda bölgesel ticarete esaslı bir düşüş gördü. Bu düşüşün sebepleri Yugoslavya'nın bölünmesinden sonra ticarete yapılan kısıtlamalar ve bölgedeki askeri çatışmalardı. (13) Yine de, bölgesel ticaret 1990'ların sonuna doğru kısmen yenilendi ve AB piyasalarına ayrıcalıklı girişin bulunmayışından dolayı bölge içi ticaret çoğu Güneydoğu Avrupa ülkelerinin ihracat ve ithalatlarında önemli bir paylaşım meydana getirdi. (14)

İstikrar Paketi'nin çalışmalarının bir devamı olarak BİK Orta Avrupa Serbest Ticaret Anlaşması'na (2006) katkıda bulunur. Bu anlaşmayla, ilgili ülkeler gümrük vergilerinin kaldırılması veya indirimi ve tarife dışı kısıtlamanın da çıkarılması yoluyla bölgesel ticareti desteklemeyi talep etmişlerdir.

Ekonomi ve sosyal gelişme alanındaki diğer ana BİK girişimleri Güneydoğu Avrupa Yatırım Anlaşması, Bükreş İşe Giriş İşlemleri ve Güneydoğu Avrupa Sağlık Ağı'dır.

2.2.2 Enerji ve Altyapı

(13) Uvalic,M. “Avrupa Birliği’nin Bölgesel İşbirliği ve Genişleme; Dersler Öğrenildi Mi?” Uluslararası Siyasal Bilimler Dergisi,Vol.23,No.3 319-333. (2002):325

(14) Ibidem

BİK enerji ve altyapıyı bölgenin genel ekonomik, sosyal ve çevresel gelişiminin, istikrarının ve refahının en önemli ön koşulları olarak görmektedir. Bölgede sürdürülebilir enerji gelişimini teşvik eder ve Enerji Topluluğu’nun gelişmesini gözler.

Diğer girişimler arasında BİK Güneydoğu Avrupa Taşıma Gözlemevi Daimi Sekreterliği’nin bir taşıma topluluğu kurmasını ve Güneydoğu Avrupa Demiryolu Taşımacılığı Alanı’nın uygulamalarını destekler. Aynı zamanda nehirlerin olanaklarının daha iyi kullanılmasını teşvik etmek için Tuna Nehri İşbirliği Süreci’ni ve Uluslararası Sava Nehri Yatağı Komisyonu’nu destekler. Çevre kirliliği sorununu dikkate alarak, BİK Bölgesel Çevre Merkezi ve Bölgesel Çevre Kalkınma Programı Sekreterliği’yle işbirliği içindedir.

2.2.3 Adalet ve İçişleri

BİK’in adalet ve içişleriyle ilgili öncelikli alanları organize suçlar, yolsuzluk karşıtı aktiviteler¹⁵, göçmenlik ve barınakla ilgili faaliyetler ve bu alandaki AB gelişmelerinin gözlemlerini içerir.

BİK aynı zamanda teknik uzmanlık sağlar ve ilgili ulusal, uluslararası ve sivil toplum taraflarıyla iletişim kurar. Bu bağlamda, BİK İstikrar Pakti’nin koltuğunu ilgili dairelere devralmıştır. Adalet ve İçişleri alanında BİK, İstikrar Pakti’nin iş alanı üzerine inşa edilir ve bölge ülkeleri arasındaki öğrenilmiş en iyi pratikleri ve dersleri paylaşma girişiminde bulunur. Sınır ötesi suçla mücadelede Güneydoğu Avrupa İşbirliği Girişimi Merkezi, Güneydoğu Avrupa Savcı Danışma Grubu, Bölgesel Yolsuzluğa Karşı Girişim Sekreterliği, Göçmen Sığınma Mültecileri Bölgesel Girişimi ve Güneydoğu Avrupa Polis Amiri Birliği BİK’in ana bölgesel girişimlerini kapsar.

2.2.4 Güvenlik İşbirliği

(15) BİK Bölgesel Anti Yolsuzluk Girişimi (RAI) ile işbirliği yapmaktadır.

(16) RCC, Göç, Sığınma ve Göçmen Bölgesel Girişimi (Marri) ile temas halindedir.

BİK güvenlik alanında ulusal ve bölgesel düzeyde eski ve yeni sorunlarla uğraşır ve bu yüzden Güneydoğu Avrupa'da kalıcı güvenli bir ortamı kurmaya çalışır. BİK'ne göre, genel bölgesel bir aidiyetle bitecek olan bölgesel işbirliği, güvenlik sorumluluklarını daha etkili yapmaya yardım edecektir. Bölgesel Silahlanma Kontrolü Doğrulanması ve Uygulama Yardımı Merkezi, Güneydoğu ve Doğu Avrupa Hafif Silahlar Kliring Odası, Afet Hazırlığı ve Engelleme Girişimi gibi BİK girişimlerinin himayesi altında uygulamadadırlar. BİK'in düşüncesine göre bunlar etkilidir ve nihai amaç ise tam bölgesel mülkiyet olmalıdır. Güvenlik işbirliğine ilişkin olarak, BİK İstikrar Pakti'nin iş alanı üzerine inşa edilir ve Güneydoğu Avrupa İşbirliği Süreci'ni bütünler. BİK ve NATO arasında ve BİK ve AB arasındaki koordinasyonu güçlendirme, güvenlik sektöründeki bölgesel işbirliği sürecini daha öteye itecektir.

Ayrıca BİK, silahlı güçler ve güvenlik servisleriyle ilgili yasama organlarının gözetim yapılarının güçlendirilmesinden oluşarak Güvenlik Sektörü Reformu'na önem verir. Güvenlik Sektörü Reformu'na göre, Bölgesel İşbirliği Konseyi donör topluluklar için yapısal bölümleri şeffaflaştırmayı ve yerel mülkiyeti teşvik etmek ve hükümetin koordinasyon kapasitesini yapılandırmayı amaçlar. Güvenlik gerekçesi alanında uluslararası ve ulusal hükümet aktörleri ve hükümet dışı örgütler arasındaki koordinasyon göz önünde tutulursa bu hala yetersizdir. BİK'in hedefi Güvenlik Sektörü Reformu'nun gelişiminde lider bir rol almaktır.

2.2.5 İnsan Kaynakları Oluşturma

BİK Güvene Dayalı Topluluklar ile iletişime geçmeyi ister ve Güneydoğu Avrupa'da tolerans ve diyalog kültürünü teşvik eder. İnsanların diğer toplumların dinine, dil grubuna ya da kültürüne sahip olabilecekleri tek tip şablonlardan kaçınmak için BİK ilişkilerin düzeltilmesi için olan girişimleri, kültürel değişimi ve insanlar arasındaki irtibatı destekler.

Genç kuşaklara özel ilgi gösterilir. Örneğin BİK AB'nin Yaşam Boyu Öğrenme Programı'nı destekleyerek eğitimin ve mesleki eğitimin önemi üzerinde durur. BİK aynı zamanda uzun ömürlü istikrar yaratmak için etkili istihdam politikalarına önem verir.

2.2.6 Parlamenter İşbirliği

BİK Güneydoğu Avrupa'daki Parlamenter İşbirliği Bölgesel Sekreterliği'ni destekleyerek, parlamenter işbirliği süreciyle aktif olarak ilgilidir. Parlamenter İşbirliği Bölgesel Sekreterliği Bulgaristan Sofya'da kurulmuştur. Amacı, bölgesel faaliyetlerin uygulanması için koordinasyon ve politik destek sağlayarak, bölgesel parlamenter işbirliğinin güçlenmesine yardım etmektir. Sekreterlik bölgedeki ülkelerin parlamentoları arasında bir bilgi ağı olarak hareket eder. Daha güçlü ve kurumsallaşmış parlamenter işbirliğinin anlamı, parlamentolar arasında çok taraflı bir işbirliği teşvik etmek olduğu kadar, parlamentoların demokratik etkinliğini de artırmak demektir.

2.3 Diğer Aktörlerle İşbirliği

BİK'nin teşebbüsü sivil toplumla olduğu kadar uluslararası örgütler ve hükümetlerle de çalışmayı sürdürerek, bölgesel işbirliği için merkez nokta olarak çalışmaktadır. Ana görevlerinden biri işleyiş kapasiteleriyle Güneydoğu Avrupa İşbirliği Süreci'ni sağlamaktır. Ayrıca, BİK uluslararası donörlerin katılımının devamlılığı için bir forum olarak hareket eder. Haziran 2009, Brüksel'de, BİK Avrupa ve Avrupa-Atlantik kurumlarının temsilcilerine, diğer diplomatlara ve sivil toplum örgütlerine önceliklerini sunduğunda, BİK Genel Sekreteri Hido Biscevic, BİK'nin AB'nin ana ortağı ve Güneydoğu Avrupa'daki işbirliği meselelerinde uluslararası toplum olduğunun altını çizdi.¹⁷ Toplantıda bir takım BİK temsilcisi Güneydoğu Avrupa ülkelerinin Avrupa ve Avrupa-Atlantik kurumlarıyla ilişkilerin ilerlemesinin ülkelerin bölgesel işbirliğine hazır olma durumunu olumlu yönde etkilediğini belirttiler. Buna ek olarak, bölgesel liderlerin Haziran 2009'da Moldova'nın başkenti Kişinev'de yaptıkları bir zirvede, devletlerin ve hükümetlerin bölgesel başkanları BİK Genel Sekreteri'nin bölgesel öncelikleri ve hedefleri kazanmaya devam etmesini isteyerek Kişinev Bildirisi'ni benimsediler. Bu olay üzerine Biscevic, Kişinev Bildirisi'nin hızlandırılmış kalkınma yoluyla istikrar bütünleşmesinin ilerleyişinde çok fazla gereksinim duyulan bir platformu sağladığını söyledi. **(17)** Aynı zamanda iki taraflı sorunların BİK'nin çerçevesi dışında tutulması gerektiğini ve ulusal ekonomileri destekleyecek ve aralarında diğer enerji, güvenlik ve altyapının bulunduğu AB ilişkili reformlarını artıracak önceliklerin gelişiminin belirlenmesi üzerine odaklanmanın gerekli olduğunu vurguladı.

(17) Bölgesel İşbirliği Konseyi'ne bakınız. " Basın açıklaması 23 Haziran 2009: BİK Sekreteryası, Brüksel'de Avrupa ve Avrupa-Atlantik kurumlarına misyonunu, önceliklerini ve aktivitelerini sunuyor. "(2009c). http://rcc.int/index.php?action=press_detail&id=94 (Eylül 2009 erişildi): 37.

2.4 Güncel Konular: Finansal Kriz Döneminde ve İlerideki Güvenlik Mücadelesinde BİK'in Rolü

Haziran 2009'da Brüksel'de **(18)** yapılan sunumda, Hido Biscevic Güneydoğu Avrupa bölgesini de vuran küresel finansal ve ekonomik krizlerin durumunda BİK'nin önemli bir rol oynadığını vurguladı. Biscevic 2009'da Kişinev'deki bölge liderleri zirvesinde kriz boyunca BİK'nin rolünün zaten önceden altını çizmiştir ve gündemdeki ekonomik ve finansal krizle mücadelede Güneydoğu Avrupa'yı ileri götürmek için iyi komşuluğun esas olduğundan bahsetmiştir. **(19)** Kişinev'de Güneydoğu Avrupa ülkelerinin devlet ve hükümet başkanları da ekonomik krize karşılık olarak ekonomik ve finansal ölçüler üzerine derin bir tartışma uyandırmak için BİK'in yüksek düzey bir uzman panel kurmasını hatırlatmışlardır.

22 Mayıs 2009'da BİK Bulgaristan Savunma Bakanlığı'yla birlikte bölgesel güvenlik işbirliği ve savunmasını genişletme yollarını tartışmak için bir toplantı organize etmiştir. **(20)** Bu toplantı bölge genelinde uluslar ötesi savunma işbirliği çalışma alanını geliştirmek için güven sağlamayı ve yeni girişimler ve teknikler tasarlamayı amaçlamıştır. Yeniden, dünya finansal krizi ortak bir güvenlik mücadelesi olarak tanımlanmıştır. Katılımcılar finansal durumun kazanılmış karşılıklı güven ve güvenlik düzeyini tehdit etmemesi gerektiğini ve destekleyici önlemlerin alınması gerektiği konusunda anlaşmışlardır.

(18) Ibidem **(19)** Bölgesel İşbirliği Konseyine bakınız. "Basın Açıklaması 5 Haziran 2009: Güney Doğu Avrupa'da iyi komşuluk konaklama ve kalkınma işbirliğinin ilerlemesi için gereklidir, demiştir Bölgesel Liderlerin Zirvesinde BİK Genel Sekreteri. (2009d). http://rcc.int/index.php?action=press_detail&id=91 (Eylül 2009'da erişildi).

(19) Bölgesel İşbirliği Konseyine bakınız. "Basın Açıklaması 5 Haziran 2009: Güney Doğu Avrupa'da iyi komşuluk konaklama ve kalkınma işbirliğinin ilerlemesi için gereklidir, demiştir Bölgesel Liderlerin Zirvesinde BİK Genel Sekreteri. (2009d). http://rcc.int/index.php?action=press_detail&id=91 (Eylül 2009'da erişildi).

(20) Bölgesel İşbirliği Konseyine bakınız. " Basın açıklaması 22 Mayıs 2009: Bölgesel işbirliğinin Güneydoğu Avrupa'da güvenlik sorunlarını çözmek için gerekliliği Sofya'da savunma politikası yöneticilerinin ortak katıldığı konu olmuştur. "(2009e). http://rcc.int/index.php?action=press_detail&id=88 (Eylül 2009 erişildi)

Bir gün öncesinde, 21 Mayıs 2009'da, BİK, Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Dairesi'yle birlikte güvenliği daha fazla ilerletmek ve Güneydoğu Avrupa'daki yasa egemenliğini yükseltmek için bir Mutabakat Zaptı imzalamıştır. **(21)** Bölgedeki yasadışı uyuşturucu ve organize suçlar tarafından konumlandırılmış mücadeleye hitaben bu ortak bir öncelik olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda,

Mutabakat Zaptı yönetimsel ve kurumsal kapasiteleri güçlendirmek, yasa ve politikalar geliştirmek ve Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği'nin standart ve prensiplerini uygulamak için teknik yardım esası oluşturacaktır. Mutabakata göre, bilgi paylaşımı ve iyi uygulamalara da olanak tanınacaktır. Kara para aklama ve terörizmi finanse etme gibi meselelere işaret etmek için bölgesel ve ulusal projeler, eğitimler, araştırma ve farkındalık kampanyaları yürütüleceği konusunda anlaşma sağlanmıştır.

2.5. Geçen İlk Yıl: Güvenlik Sektörü İşbirliğinde Başarılar ve Mücadeleler

BİK'nin ilk yılı boyunca, güvenlik işbirliği alanında, BİK Sekreterliği, işbirliği çabasının bölgesel mülkiyeti güçlendirmeye ve güvenlik işbirliği ve bölgesel savunmanın derinleşmesi için ihtiyaçları saptamasına odaklandı. (22) Sözü edilen üç girişim – yukarıda gördüğümüz gibi İstikrar Pakti'nin himayesi altında geliştirilmiş olanlar – bölgede barış, istikrar ve güvenlik konusunda BİK'nin ana odağını oluşturur: Güneydoğu ve Doğu Avrupa Hafif Silahlar Kliring Odası (SEESAC), Afet Hazırlık ve Önleme Girişimi (DPPI SEE), Silahlanma Kontrolü Doğrulanması ve Uygulama Yardımı Merkezi (RACVIAC).

BİK ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, Güneydoğu Avrupa Hafif Silahlar Kliring Odası'nın faaliyet alanını genişletmek ve onu topluluk şiddetini önleme tasarısına dönüştürmek için yeni bir anlaşmaya imza attılar.

(21) Bölgesel İşbirliği Konseyine bakınız. " Basın açıklaması 21 Mayıs 2009: UNODC ve Bölgesel İşbirliği Konseyi Güneydoğu Avrupa'da güvenlik ve adalet teşvik etmek. "(2009f).
http://rcc.int/index.php?action=press_detail&id=87 (Eylül 2009 erişildi)

(22) Bölgesel İşbirliği Konseyi. RCC Faaliyet Raporu 2008-2009. Saraybosna, Bölgesel İşbirliği Konseyi, 2009a. URL.: <http://www.rcc.int/RCC-Annual-Report-2008-2009.html>

Hem Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı hem de Güneydoğu Avrupa Hafif Silahlar Kliring Odası, BİK Kurulu'nun Kliring Odası'nın tam gelişmiş bölgesel girişimlere dönüştürülmesinin gerekliliğine dikkatini çekmesini istediler. (23)

Güneydoğu Avrupa Afet Hazırlık ve Önleme Girişimi ve Hafif Silahlar Kliring Odası ile yapılan bir toplantıda, her iki girişim de BİK taslağı altında çalışmayı kararlaştırdı. (24) BİK Sekreterliği Afet Hazırlık ve Önleme Girişimi'ne tam destek ve uluslararası donörlerle irtibat olanağı sağladı. Afet Hazırlık ve Önleme Girişimi ile işbirliğinde, BİK Sekreterliği aynı zamanda Güneydoğu Avrupa'da Afet Riskini Azaltma üzerine bölgesel bir programın hazırlanmasında Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'na yardım sağladı. (25) BİK politik destek sunmuş ve Hırvat tabanlı güvenlik girişimi merkezinin (RACVIAC) değiştirilmesinde rehberlik etmiştir. Büyük değişimlerden biri RACVIAC'ın çekirdek kadrosunun, 2009'daki örgütün tüm bütçesinden sorumlu hale gelmesidir.

Savunma meseleleri alanı BİK'nin bu ilk yılında bir başka önemli noktayı oluşturdu. Bulgaristan Savunma Bakanlığı ile birlikte, Mayıs 2009'da, BİK Güneydoğu Avrupa ülkelerinin savunma bakanlıklarının Savunma Politikası Yöneticileri ve Uluslararası İşbirliği Yöneticileri toplantısını organize etti. Bunun yanında, bölge genelinde uluslar ötesi savunma işbirliğini geliştirmede beklentileri paylaşmak ve teknik ve kapasiteleri formüle etmek için bu toplantı aynı zamanda Güneydoğu Avrupa Savunma Politikası Yöneticileri'nin kalıcı bir diyalogunu kurmayı da amaçlamıştır.

BİK aynı zamanda bölgesel savunma ve güvenlik işbirliğinin önemli taraflarıyla ileri bir diyalog geliştirmiştir. Bunlar Güneydoğu Avrupa Savunma Bakanlığı, Askeri Kuvvetlerin Demokratik Kontrolü Cenevre Merkezi, NATO ve Güvenlik ve İşbirliği Örgütü (OSCE)'nü içerir. BİK'nin niyeti, kabul edilmiş ve desteklenen diğer örgütlerin faaliyetlerinin kopyalamasından kaçınmaktır. (26)

İlk yılında, BİK Sekreterliği aynı zamanda Dünya Bankası ve BM'in Afet Azaltma Uluslararası Stratejisi (UN ISDR) ile birlikte Güneydoğu ve Orta Avrupa Felaket Riski Sigorta Olanağı (SECE-CRIF) oluşturulmasında yer almıştır. Kamu-özel ortaklığı formunda SECE-CRIF Güneydoğu Avrupa'daki felaket sigortası gelişimine olanak sağlayacaktır. (27)

(23) Ibid., 39.

(24) Ibid., 37.

(25) Ibid., 38.

(26) Ibidem.

(27) Ibidem.

Buna ek olarak, Güneydoğu Avrupa İtfaiyecilik Bölge Merkezi (SEEFREC) oluşumu ile ilgili bir proje UN ISDR ve Dünya Bankası desteğiyle DPPI SEE ile birlikte geliştirilmiştir. (28)

(28) Bölgesel İşbirliği Konseyi 2009a: 38.

ÖZET

BİK'nin çalışması Güneydoğu Avrupa Kararlılık Pakti'nin çabalarının başarılı bir devamlılığını oluşturur. BİK Güneydoğu Avrupa'daki İşbirliği için en kapsamlı bölgesel girişim olarak görülebilir. Ekonomik darlık zamanlarında bile, bölge ülkeleri bölgedeki ekonomik ve sosyal kalkınma ve barışın ve güvenliğin sağlanması gibi önemli meselelerde işbirliğine devam etme niyetini ve kararlılığını göstermişlerdir. Güneydoğu Avrupa ülkeleri arasında ekonomik krize önlem almak için egemen olan bir kararlılık vardır. BİK bu alandaki politikaların biçimlendirilmesinde bir forum görevi görür.

BİK SEEC'ye işletim kapasitelerini sağlamaya devam eder. Birçok girişimler arasında, SEESAC, DPPI SEE, SECE-CRIF ve RACVIAC Merkezi gibi, güvenlik ve savunma alanındaki problemlerle uğraşan bölgesel işbirliği çabalarını destekler. Ayrıca BM ve AB, Avrupa ve dünya çapındaki hükümetlerle ve sivil toplum örgütleri gibi uluslararası örgütlerle ilişkili olarak çalışmalarını sürdürür.

Bölge. "Hido Bisceviç, Genel Sekreter, Bölgesel İşbirliği Konseyi: Güneydoğu Avrupa geleceğe daha sağlam bakıyor. " (2007). <http://www.investmentcompact.org/dataoecd/19/1739956860.pdf> (Eylül 2009'da erişilmiştir)

Kaynakça

Makaleler:

Friis, L. & Murphy, A. "AB ve Orta ve Doğu Avrupa, yönetim ve sınırları". Ortak Piyasa Araştırmaları Dergisi, Vol. 32 No: 2. 1999: 211-234.

Friis, L. & Murphy, A. "'Turbo şarjlı müzakereleri': AB ve Güneydoğu Avrupa İstikrar Paketi". Derginin Avrupa Kamu Politikası Dergisi, Vol. 7 No 5, Özel Sayı. 2000: 767-786.

Trauner, F. "Batı Balkanlar'ın Avrupalılaşması: AB'nin yollarının yapısökümünden adalet ve içişlerinde etkisi ". ECPR Dördüncü Pan-Avrupa Konferansı'na, AB siyaseti üzerine sunulan rapor. Riga, Eylül 2008, 25-27.

Uvalic, M. "Avrupa Birliği'nin Bölgesel İşbirliği ve Genişlemesi; Dersler Öğrenildi Mi?" Uluslararası Siyasal Bilimler Dergisi, Vol. 23 No. 3. 2002: 319-333.

Raporlar:

Bölgesel İşbirliği Konseyi. Güney Doğu Avrupa'da işbirliğinin öncelikli alanlarına Stratejik bakış açısı; bölgesel işbirliği konseyi stratejik iş programına gönderilen belge. Pomorie, Bölgesel İşbirliği Konseyi, 2008. URL.: <http://www.taskforcehumancapital.info/fileadmin/documents/RCCStrategicOutlook 200508.pdf>

Bölgesel İşbirliği Konseyi. RCC Faaliyet Raporu 2008-2009. Saraybosna, Bölgesel İşbirliği Konseyi, 2009a. URL.: <http://www.rcc.int/RCC-Annual-Report-2008-2009.html>

İnternet Kaynakları:

Bölgesel İşbirliği Konseyi. "Bölgesel İşbirliği Konseyi." (2009b). www.rcc.int (Eylül 2009'da erişildi).

Bölgesel İşbirliği Konseyi. " 23 Haziran 2009 tarihli Basın açıklaması: BİK Sekretaryası Brüksel'de Avrupa ve Avrupa-Atlantik kurumlarına misyonunu, önceliklerini ve aktivitelerini sunuyor. "(2009c). http://rcc.int/index.php?action=press_detail&id=94 (Eylül 2009'da erişildi).

Bölgesel İşbirliği Konseyine bakınız. "Basın Açıklaması 5 Haziran 2009: Güney Doğu Avrupa'da iyi komşuluk konaklama ve kalkınma işbirliğinin ilerlemesi için gereklidir, demiştir Bölgesel Liderlerin Zirvesinde BİK Genel Sekreteri. (2009d). http://rcc.int/index.php?action=press_detail&id=91 (Eylül 2009'da erişildi).

Bölgesel İşbirliği Konseyine bakınız. " Basın açıklaması 22 Mayıs 2009: Bölgesel işbirliğinin Güneydoğu Avrupa'da güvenlik sorunlarını çözmek için gerekliliği Sofya'da savunma politikası yöneticilerinin ortak katıldığı konu olmuştur. "(2009e). http://rcc.int/index.php?action=press_detail&id=88 (Eylül 2009 erişildi)

Bölgesel İşbirliği Konseyine bakınız. " Basın açıklaması 21 Mayıs 2009: UNODC ve Bölgesel İşbirliği Konseyi Güneydoğu Avrupa'da güvenlik ve adalet teşvik etmek. "(2009f). http://rcc.int/index.php?action=press_detail&id=87 (Eylül 2009 erişildi)

Dış ve Güvenlik Politikası

“Post-İstikrar Pakt Dönemi Güneydoğu Avrupa Bölgesel İşbirliği”

* Editörler: Manuela Riedeland Marnix Eichelberg.

Andreja Bogdanovski, *Programı Araştırma Görevlisi*

abogdanovski@analyticamk.org

Analytica

Web: www.analyticamk.org

Email: info@analyticamk.org

Dame Gruev No: 7-8/3

1000 Skopje, Macedonia

Phone: 00 389 (0)2 3121 948

Fax: 00 389 (0)2 3121 948